

UJ KISS

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Gyorgye

A belgrádi konakban, a halott Petár még frissen koszoruzott ravatalának a háttérében érdekes és izgalmas új királyjáték készül. Főszereplői Sándor és György. Ma még senki semmi biztosat nem tud; talán csak a partnerek, az ősz Pasics, a főpolitikusok, főkatonák és főpapok látják a jelmezes-kardos királyi leventéket, akik más-más ajtóra rontanak a színpad, hogy ott életre halálra megvívjanak. A jószimatu nép azonban, ha nem is látja, érzi a viaskodást és már előre izgul az egyik vagy a másik győzelméért. A párba a trónért folyik. Látszólag még sehol semmi, sem a kardok nem csörrennek, sem a török nem villognak, de már megkezdődött, már áll a harc. Akik innen messziről figyeljük, egy egy eloszott mondatból, néha csak félsorokból rekonstruáljuk magunkat a trónért való versengés prologusát, amely itt-ott már preludium. Kezdődött hónapokkal ezelőtt. Még élt a vén Karagyorgye; még vert a pulzusa, még köhintgetett, még nyitogatta az öregesétől elnehezült szemhéját a tavaszi naptényben; de ez már nem volt királyi élet, hanem a végelgyengülés szánalmas vegetációja. Már rég nem ő uralkodott, de másodszülött fia, Sándor, aki trónörökös-régen volt az SHS-nek. Mindenki várta, hogy a nagybeteg Karagyorgye rövidesen meghal. Még mielőtt ez a várt esemény bekövetkezett, váratlanul betoppant a konakba Gyorgye, a hirhedt és elsőszülöttsége jogán visszakövetelte a trónust, amelyről még a háboru előtt lemondatták. A nagyszakálu Pasics minden ravaszágát és diplomáciái furfangját összeszedte, hogy a darált egykori lecsapó bonyodalmat veszélytelenítse; sikerült is ügylátszik Sándorral együtt visszavonultatnia a követelőző Györgyöt.

Ha György trónkövetelése csak egyéni szeszély volna, amely mögött nincs a tömegeknek semmi komolyabb szándéka vagy szimpátiája, ezzel a visszavonulással már el is dől volna a korona sorsa. De másként áll a dolog. György Szerbiában nagyon népszerű ember, ugyyszólván nemzeti hős, minden szertelen szélsősége és féktelensége ellenére is szereti a nép. Sőt talán ép túlsapó, néha izgágának tetsző temperamentuma miatt szeretik, inkább, mint a nyugodt, józan, beteg és melancholikus Sándort. Még hirhedt kalandjait, verekedéseit, ostor- és korbács párvadalmait és nőcsábításait is megbocsátják neki, mert természetének ugyanezzel a fenyegető fényével, amely már-már a zsenialitással rokon, lépett fel nemegyszer a volt monarchia ellen és siettetette az összeomlását. A trónról is azért kellett lemondania, mert mint az uralkodócsalád trónvárományosa, nyiltán izgatott a monarchia ellen. Egyszer a színházban a páholyából, máskor a nyilt uccán, majd a kávéházban vagy a mulatóhelyen profétálta, a maga módján, az agyaglábu Habsburg-birodalom szétszűllését s a délszlávoknak független királyságba való egyesülését. Ugyanezt csinálta vakmerő nyiltággal, amit a felelős karagyorgyevics-pasicsi politika csak titokban merészelt. Egészen valószínű, hogy a titkos ochranakkal is összeköttetésben állott, Princippel és Cabrinovicossal, hiszen volt olyan bátor, hogy a szerb leszerelés után tüntetni mert a sarajevói hős temetésén is. Györgyét az osztrák diplomácia buktatta meg: Bécs nagyon veszedelmesnek találta szomszédnak, ezért erőszakolta a lemondását. Jól tudta pedig Bécs, hogy a Karagyorgyevics-dinasztia általában veszedelmes: már az Obrenovicok eltakarodása után, kilencszáznegyben

rossz sejtései voltak s már kilencszáznegyben a boszniai annexió után majdnem megkezdte a háborút, amit aztán különböző diplomáciai mesterkedéssel sikerült tízennegyig elodáznia — mindamellett azt hitte, ha a lobbanékony Györgyöt félreállítják, talán nem robban a puskaporos hordó.

A tulheves Györgyöt, a vad pravoszláv agitátort felállították Belgrád a bécsi kamarillának. Akkor már a belgrádi diplomácia, amelyet a nagysejű Pasics vezetett, hasonlíthatatlannul jobb volt, mint a Ballplatz külpolitikája: Pasicsék titokban ugyanazt készítették elő, amit György, de még nem voltak eléggé felkészülve. Oroszország, a gazdag nagybácsi még néhánymillió fegyvert rendelt és még néhánymillió bakancsot: amíg a francia gyárak leszállítják a rendelményt, Szerbiának adnia kellett a hárányt. Györgyét beszámíthatatlannak nyilvánították és megfosztották az ország-utódlástól. A másodszülött Sándor tehát Bécs jóvoltából lett Petár trónörököse, a jogfolytonosság folytán régens és most Petár halála után király. Nem csoda, hogy nem nagyon

népszerű s még az apja temetésére se mer hazamenni, mert a merényletektől fél s nem lehet csodálni, ha Györgynek, aki egyébként szélsőségesen demokrata; sőt radikális gondolkozásu, egyre több híve van az országban. Az ok, amely őt megbuktatta maga is megbukott: ez a bukás tette naggyá Szerbiát, ez emeli most Györgyöt a küzdőtérre. A tavasszal még nevettek rajta: nem lehet komolyan venni. Péter halála napján, amikor újraismételte Pasics előtt a követelését, megrökönyödtek. Pedig ez a követelés már szelidebb formája volt a réginek. „Jó, ám maradjon Sándor a király, amíg él, de mihelyt meghal, György és utódai kapják a trónt.” Minthogy Sándor beteg s otthon egyébként is az életére törnek, György esetleg rövidesen benyújtja igényeit. Egyelőre nemet mondott neki a jugoszláv politika, amely fél a radikalizmusától. De... Azon a napon, amelyen Karagyorgyevics Péter meghalt, kinevezték Györgyöt zágrábi hadtestparancsnoknak, ma pedig egy héttel a haláleset után, ő az egész hadsereg fővezére. Az iram meglehetősen gyors, figyeljük: hol fog végetéreni.

Békülnek az irek Angliával

Az ir parlament pénteken válaszol — Amerika Lloyd George szövetségi terve ellen — Szeptember 5 én ül össze a népszövetség tanácsa

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, augusztus 24. Lloyd George és Curson parlamenti beszédei új irányba terelték az ir politikát és az ir politikusok elhatározásait. A forradalmi mozgalom vezérei még néhány nap előtt a nyilvánosság előtt kijelentették, hogy

a tárgyalások Angliával megszakadtak és a földalatti harc kezdődik előlről.

Az angol miniszterelnök józan és higgadt beszéde, amely nem zárta le a meg egyezés előtt az ajtót, nem maradt hatás nélkül Irország vezető politikusaiba. Ma már az a helyzet, hogy a hadtizenet hangos lármaja helyét a meg gondolás és a békevág higgadt szavai foglalják el. Irország forradalmi elemei is belátják, hogy békét, az ir-aspirációkat, csak tárgyalások és kiengesztelődések útján lehet elérni. Az ir parlament ma titkos ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az angol kormány javaslatára az ir parlament pénteken adja meg a feleletet. Az ir parlament semmiesetre se fogja elfogadni az angol javaslatokat, a válasza azonban olyan lesz, hogy

nem teszi lehetővé a tárgyalások újrafelvételét.

Az ir politika tehát nem ragadtatta el magát annyira, mint ahogyan ezt de Valera beszédeiben beígerte. Lloyd George határozott kijelentéseinek hatása alatt nem provokálja a végleges szakítást, amelynek következményei, mint azt lord Curson bejelentette, a gazdasági összeroppanás és a polgárháboru lenne. Angliának új koncepciója: az amerikai-angol-japán hármasszövetség, amelynek megalkotására alkalmat ad a washingtoni konferencia, nehézségekkel küzd. A washingtoni hivatalos körök ugyanis ezt a pillanatot, amikor a világ számottevő államainak minden energiájukat

a leszerelés becsületes végrehajtására, tehát a világbékének a megalkotására kell fordítaniok.

nem tartják alkalmasnak. Mert a leszerelés gondolata, amely békét céloz, élesen ellentét-

ben áll minden szövetekezés gondolatával, amelynek akár főmotivuma, akár mellékcélja, végül mégis: a háboru. Az amerikai politikai körök tehát nem rokonszenveznek Lloyd George szövetségi tervével, mert a szövetség kötelezettségekkel jár, amelyeket, — így gondolják Amerikában, — nem csak az Unió, Japán se vállalna. A republikánus szenátorok elsősorban ellenzik a szövetség gondolatát: hiszen még mindig elégedetlenek a versaillesi békével. Azon a véleményen vannak, hogy

Amerikának külön kell tárgyalnia Japánnal, mint ahogyan külön tárgyal Németországgal is.

A Németországgal folytatott tárgyalások már annyira haladtak, hogy az amerikai-német béke létrejötte csupán napok kérdése.

Beláthatatlan tehát, hogy mit hoz majd a washingtoni konferencia, amelytől alig több mint két hónap választja el a világot. Az kétségtelen, hogy a résztvevő államok lázasan készülődnek már erre a tárgyalásra és ha nem is mennek el a leszerelés gondolatának őszinte átérzésével,

Amerika őszinte békevágja a konferenciát valószínűleg döntő fontosságu elhatározásokra fogja készíteni.

A konferencia jelentőségére vall, hogy az európai államok képviselőiben az antant első politikusai fognak Washingtonba menni. Ott lesz Lloyd George, lord Curson és Balfour. Ott lesz Briand és Viviani. Ott lesznek, — ehhez hozzájárult már Harding, — a munkásság képviselői is.

A népszövetség választmánya tegnap tartotta első gyűlését. Ezen az ülésen még nem foglalkoztak a felsősziléziai kérdéssel, mert a párisi spanyol követ, akit Felsőszilézia felosztása tervének elkészítésére kértek fel, ezt a megbízatást visszautasította.

A népszövetség választmányának ezen az ülésén a következő napirendet fogadták el. 1. Milyen esetben kell alkalmazni a szankciókat? 2. Ki határoz a szankciók alkalmazása fölött?

3. Mikor és ki hajtja végre a szankciókat? 4. Hogyan kell azokat végrehajtani? A népszövetség válaszmánya egyelőre tehát csak ezekkel a kérdésekkel foglalkozhat.

A népszövetség tanácsa szeptember 5-én ül össze

és ezen az ülésen már meg kell kezdenie tárgyalásait a felszülési kérdéssel. A német birodalmi gyűlés szeptember 27-én ül össze. A tárgyalásokat azért kellett elhalasztani, mert a birodalmi gyűlésnek be kell várnia a népszövetség tanácsának határozatát, amelyet, — legalább így is reméli, — szeptember 27-én meg fog hozni. Közben Felsősziléziába újabb csapatokat küldenek, francia csapatrészeket kivül, angol csapatok is mentek a megszállott zónába.

A cionista kongresszus előtt

Kik lesznek az elnökök? — Nordau Miksa nem utazhat Karlsbadba

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Karlsbad, augusztus 23. A kongresszusra már sokan ideérkeztek. Az iroda állandóan el van foglalva a jelentkezők ügyes-bajos dolgainak intézésével. Itt van: Báro James Rotschild, Ussiskin mérnök és Tomkin. Weizmann minden nap várják. A cionista vezér minden valószínűség szerint a kongresszus befejezése után néhány napig Karlsbadban marad fűrdővendégnek.

A francia cionisták Nordau Miksát és dr. Marmorek Sándort választották meg delegátusoknak, pótdelégátusok: dr. Jacobson és M. Weil (Ezrász) lettek. Dr. Nordau azonban orvosai tanácsára nem fog elutazni.

Londonból érkezett jelentések szerint az amerikai és európai cionista ellenzék nem fog részt venni a kongresszuson. Simon és De Lieme a följelölt mandátumot nem fogadta el. Dr. Marmorek megjelenése még nem biztos. A zsidó gyarmati bank igazgatója és az orosz zsidóság egyik kiváló vezetője, Rosoff kijelentette, hogy nem vállalja el a mandátumot, mert az amerikai ellenzék némely pontjával szimpatizál. Grosman Mayer, a "Thee Tribune" című cionista ellenzéki újság szerkesztője, akit delegátusnak választottak, távol akar maradni a kongresszustól. Ezzel szemben

Jean Fischer, Belgium ellenzéki képviselője — noha egyik leghívebb ellenzője a mai politikának — megjelenik a kongresszuson, mint-hogy a kongresszus leendő vezetőinek álláspontja és az övé között már nincsenek áthidalhatatlan ellentétek.

A cionista kongresszus elnöksége valószínűleg a következő személyiségekből fog állni: elnök Lord Rotschild, másodelnök Warburg Ottó tanár, helyettes elnökök: Lipski (Newyork), Yellin, Jeruzsálem, Pik tanár, a mizrachisták részéről és dr. Hantke.

A cionista vezetésben a kongresszus valószínűleg nem fog újításokat hozni. A végrehajtó bizottság tagjai alighanem helyükön maradnak és valószínű, hogy a kongresszus végrehajtó bizottságát két taggal fogja gyarapítani. Kinevezik Neiditst és dr. Halpern Györgyöt. Ez utóbbi mint bankszakértő fog szerepelni. A Keren Hajjeszdot bizonyára szorosan bekapcsolják a cionista szervezetbe és ennek következtében változások fognak történni a kezelés tekintetében. Sok szó esik arról, hogy a Mizrahi számára is helyet biztosítanak dr. Pick személyében a végrehajtó bizottságban. A palesztinai cionista bizottságban személyi változások lesznek és pedig a Jisub javára. Azt hiszik, hogy a Jisub két előjárója fog bekerülni a bizottságba.

A gazdaságkongresszusnak előértekezte. Marosvásárhelyről jelentik, hogy a szeptember 6-án tartandó gazdasági kongresszus előkészítő bizottsága a napokban tartotta meg előértekezletét, amelyen szásziz uradalom képviselőiben mintegy nyolevanan jelentek meg. Elhatározták, a kongresszus elé terjesztendő határozati javaslatban kérni fogják, hogy miután az uradalmak és birtokok kényszerhárlebbe adása és felosztása őket és családjaikat megelhetésük lehetőségétől fosztotta meg, kéri és elvárják a kormánytól, hogy róluk ép úgy gondoskodják, mint a többi földművelő polgárokról és a felosztás alá kerülő földbirtokokból őket is részesítse. Még pedig: Jóságfelügyelők, intézők 200 hold. Ispánok segédjeit 100 hold átengedéssel. Minden részesező számára lakás és gazdasági épületek biztosítandók az üresen maradó épületekből. Az értekezlet végül elhatározta, hogy az akció részére felkéri a helyi csatlósait is.

Az adóbeszedés reformja

A régi adóhivatalokat átszervezik — Az új hivatalok felállítása befejeződött — Tósa pénzügyigazgató nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A parlament által elfogadott adóügyi reform elsősorban a pénzügyi adminisztrációban okoz változásokat. Mint megírtuk, a meglévő kilenvenhat adóhivatal számát a bukaresti pénzügyminisztérium kétszázötvenre emeli s egyúttal az adóhivatalok hatáskörét is megváltoztatja.

Dr. Juliu Tósa pénzügyigazgató, aki ma érkezett vissza Kolozsvárra, az adóhivatalok folyamatban levő átszervezéséről, illetve felállításáról a következőket mondotta:

— Most érkeztem meg szervezési körutarmról, amely Fogaras, Brassó, Nagyküküllő és Háromszék vármegyékre terjedt s célja az volt, az új adóhivatalokat azonnal felállítsam. A pénzügyminisztériumtól ugyanis teljhatalmat kaptam az új hivatalok felállítására s a hivatalnokok kinevezésére. Ezzel a reformmal a kormány az a célja, hogy az egész adóbeszedést a mi közegünk végezzék. Minden vármegyében több ilyen hivatal fog működni. Általános irányelv volt, hogy 15—20 község, illetve minden járás kapjon egy perceptorátust, nagyobb járásokban két, sőt három hivatalt is létesítettünk.

A pénzügyigazgatóságok székhelyein levő központi adóhivatalokat részint városi adóhivatalokká, részben pénztári ügyosztályá alakították át. A többi, már meglévő adóhivatalok adószedőhivattalá szerveződnek át. Egyelőre még megtartják régi hatáskörüket is, amíg a felszámolást befejezik és emellett végzik az új teendőket. A most létesített hivatalok csakis az új hatáskört kapják meg. Munkájukban segítségükre lesznek az adóügynökségek, amelyek kisebb körletben fogják az adókat beszedni. Hogy teljesen ne szakítsunk az itt eddig meglévő adminisztrációs rendszerrel, az adóügynökök jegyzék lesznek, akik eddig is végezték ezt a munkát azzal a különbséggel, hogy míg eddig ingyen végezték az adóbehajtást, ezentúl havonta 200 lei tiszteletdíjat kapnak munkájukért. Az új adóhivatalok szeptember elsején kezdik meg a működésüket.

Egy mezalliansz története

— Elbeszélés —

Írta: Ujvári Péter

Volt az új ismerősök között egy öreg ur és az unokája. Az öreg ur, akit Szitányinak hívtak, Galambosnének módfelett imponált. Gazdag lehetett és talán keresztény is. Az unokája csöndes, félénk fiúnak látszott és úgy nézett Editre, mint egy madonnára.

— Ezeket kultiválni fogjuk — rendelkezett a költelékintő asszony és úgy intézte a dolgokat, hogy az ifjú Szitányi mindig Edit körül lebzseljen. Már az első napon együtt csatangoltak. Csak uzsonna-időre kerültek vissza.

— Öditém — szölongatta már messziről Galambos — Öditém, gyereköm.

Az emberek visszafordították a fejüket és tiszteletteljes, bár mosolygó érdeklődéssel figyeltek a bájos családi jelenetnek.

— Öditém — szólott Galambos nyugtalanul — nagyon szenvedelmősnek nézöm a politikát. Ha ez a fia itt, akit úgyébként jelős gyereknek tisztölök, megszőnvedtettem, mondóg. Mőggázolom.

Szitányi Frici ur sápadozott. — Ne hallgasson rá — nyugtatta meg Galambosné. — Az ilyen öreg magyar, mint aminő az uram, nem tud leszokni a szolgabíróstílusról. De a szive arany, higgye el.

— Főszolgabíró — sugta Zwippné Zwipp fülebe és az arca megsárgult az irigységtől.

Galambosné lefakvós előtt mérleget csinált. A dolgok jól haladnak. A keresztény-remonéjuk, úgy látszik, gyanun fölött áll. De azcit egy-két óvintézkedés nem árthat.

— Mőni — szólta rá az urára — holnap misére megyünk.

Galambos: — És hol veszed a minjenti hozzá? Nem lehet itt összehozni tiz keresztényi, még ötöt se.

De azért ebben maradtak. Másnap korán már a strandon voltak. Galambosné úgy teit, mintha sietne és mintha attól félne, hogy valamiről lekésik.

— Kérem — fordult kedves mosollyal Zwippné felé — merre kell itt a kápolnához menni?

— Erre — felelt Zwippné épen olyan kedves mosollyal. — Mi épen onnan jővünk.

— Már lemisézték?

— Hogyne kérem, már lemisézték. Galambosné szemrehányóan az ura felé fordult.

— Látod? Már lemisézték.

Ha már az asszonyok ismerkedtek, az urak is megtehették.

Zwipp Galamboshoz lépett és bemutatkozott.

— Izé no, Zwipp vagyok; Zwipp izé.

— Örvendök a szőrócsésének. Namős név. Az őnyém se kőnya. Galambos vagyok.

Kézét fogták. Az asszonyok egymástól elkőszőntek, az urak azonképen.

Zwippné belemarkolászott Zwipp karjába.

— Már megint hülye voltál. Micsoda bemutatkozás az, hogy Zwipp izé.

— A fene azt a vármegyét. Nem akart az eszembe jutni.

Galambosné nem kábitották el ezek az apró sikerek. Óvatosan dolgozott, mint egy hadvezér.

— Látod — szólta az urához — így kell

dolgozni. De ez nem elég. Azt a dolgot a szolgálival elintézd.

Galambos elintézte. Este a szobájába hívta a szolgát és barátságosan szóba ereszkedett vele:

— Mőnyit kerős maga, barátom.

— Nem sokat, nagyságos ur.

— No, én nálam kerőshet. Kap tülem minden napra egy pőngőforintot és azért még dőgoznya se kő. Csak azt rőndölőm magának, hogy egy szőit is ki ne engedjőn a szájából abbu, amit most mondok.

— Értem.

— Nohát. Én szeretőm a hitőmet. És szeretőm, ha mőg nem cserőlnék illőten népekkel. Hát ez okbu helyősnék tartom a papi barátságot, tudja. Nohát, az lőgyőn a maga dőga, hogyha lemőgyők a csődőlethőz a strandra, akkő utáam lelkőndőzik és után kajátja tisztőllettel, de úgy, mintha igaz lőnne: nagyságos ur, kerőni a mőltősnőgő apátur.

— Az apátur — ámulkodott a szolgál.

— Az hát. Nem is a rabbinus. Hát érti-e má?

— Értem — pislogott rá favaszul a szolgál.

— Nohát, holnap.

A szenzáciőt másnapra tartogatták. Másnap csak délfelé mentek a strandra, mikor az legnépesebb volt. A két Szitányi hozzájuk csatlakozott. Az öregnek rossz napja volt, a kőszőny hasogatta, hát morózus volt. Galambosné elárasztotta kedveségével, hogy földerítse. Egyszerre csak észreveszi, hogy egy izgatott, sűrű emberhüllőm hőmpőlyög felőjük. Az aradát pedig valahol kivét magából egy embert, aki utánuk üvöltött:

— Galambos nagyságos ur! Keresi a nagyságos urat az apátur. A tihanyi mőltősnőgő.

(Folytatjuk.)

Meggyilkoltak és a Szamosba dobtak egy öreg embert

Ernster Mór az áldozat — Rablógyilkosságpró: nem lehetszó. — Nincsenek nyomok

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Rajtélyes gyilkosság történt az éj folyamán Kolozsváron. Az eset, amelynek részletei még jobbára ismeretlenek, foglalkoztatja az egész rendőrségi apparátust. Az áldozat Ernster Mór 75 éves magánzó, akit ismeretlen tettes vagy tettesek hazafelé mentében meggyilkoltak.

Csütörtökön reggel Ernster A. József zsidó vendéglős jelentést tett a rendőrségen, hogy apja, Ernster Mór az éj folyamán eltűnt. Előadta, hogy apja, mint rendszeren, nála vacsorázott és jókedvűen elbeszélgetett este tíz óráig. Akkor azzal távozott, hogy hazamegy Viz-utca 8. szám alatt lévő lakására és aludni tér. Körülbelül egy óra múlva a Viz-utcai ház tulajdonosa leküldte cselédjét Ernster Józsefekhez meg tudakolni, hogy az öreg ur hol marad?

Ernster Mór rendszerint este feltizenegyre otthon szokott lenni s aznap este érthetetlen módon nem került haza.

Ernster Józsefek megdöbbenve értesültek apjuk eltűnéséről s az egész éjszakát leirhatatlan aggodalomban töltötték el és kora reggel jelentést tettek a rendőrségen.

Délelőtt fél tíz órákor valaki sürgősen hívatta az inspekción tiszteket. A városi gyepter jelentette telefonon, hogy egy ismeretlen asszony

egy szakállas öreg ember holttestét hozta ki a Szamosból, közel a sintértelephez.

A telefonjelentés vétele után Kertész Jenő rendőrfogalmazó azonnal kihajított a város végén lévő sintértelepre. Vele ment dr. Popovici rendőrorvos is. A gyepter kihallgatása utánazonnal a helyszínre siettek. A sintérteleptől alig ötven lépésnyire fektűt Ernster Mór holtteste közvetlenül a víz partján. A rendőrség emberei azonnal hozzáfogtak a holttest megvizsgálásához. Az áldozaton fekete kabát, mellény és csikós nadrág volt. A cipője s kalapja hiányzott. Zsebeiben 587 lelt tartalmazó fekete pénztárca s egy olcsó fanyelű zsebkész volt. A talált holmit Kertész rendőrfogalmazó magához vette.

Dr. Popovici rendőrorvos elsősorban is megállapította, hogy a holttesten külső erőszak nyomai láthatók.

Az áldozat feje borzamasan össze volt roncsozva, a halántékán körülbelül hat centiméteres seb tátongott, homlokát és arcát pedig számtalan kék folt terítette el,

amelyek azt bizonyítják, hogy a zúzódások tompa eszközöktől származnak. Azonkívül a meggyilkolt nyakán *fojtogatás nyomait fedezte fel.* Ezek alapján kétségtelennek tartja, hogy Ernster Mór elöb valamely tompa tárggyal leütötték, *amitán megfojtották.*

A jegyzőkönyv felvétele után a rendőrség visszatért a városba. A holttestet addig egy rendőr és több ember őrizetére bízták s a gyilkosságról ismételtén értesítették az ügyészséget. Délután Kertész fogalmazó kihallgatta a közelben lakó embereket, majd terepszemlért tartott, de semmi nyomra nem akad, amelyből a gyilkos kitérése következtetni lehetne.

Nemsokára megérkeztek az áldozat hozzátartozói és az ügyészség rendelkezése, hogy a holttestet szállítsák a bonctani intézetbe, ami délután felöltör meg is történt. A törvényszéki boncolást holnap délelőtt tartják meg Balassán főügyész jelenlétében.

A bűnténynek két homályos pontja van, amelyet a rendőrség még nem tudott megfejtteni. Az egyik az, hogy

Ernster Mór rablógyilkosságának nem eshetett áldozatul,

mert a gyilkos a holttest zsebében talált pénzt magával vitte volna. Feltehető ugyan, hogy az áldozatnál nagyobb összegű pénz lehetett, de ez nem valószínű, mert a család egyik tagja-

nak sem volt erről tudomása. Nyílt kérdés marad hát, hogy Ernster Mór miért gyilkolták meg. A másik körülmény, amelyre még nincs magyarázat, az, hogy miképpen került késő este az áldozat három kilométernél is messzebbre a lakásától.

A nyomozást vezető Kertész rendőrfogalmazó valószínűnek tartja, hogy Ernster Mór, aki szokása szerint a Báthory-utca felé ment haza, a fátalep mögött gyilkolták meg. A holttestét szekéren, esetleg más járművel vitték ki a városból és a sintértelep mellett lévő hídról dobták a Szamosba. A további nyomozást tehát a következő három irányban végzik: miért gyilkolták meg Ernster Mór, hogyan került az Óvárba ki a mezőre és végül ki a tettes?

Romániának nincsenek támadó tervei Oroszország ellen

Lenin vallomása a „Matin”-ben — Orosz jelentés az éhínségről — A román—oros jegyzékváltás

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, augusztus 24. A „Matin” és a „Matin” cikke nyomán a többi párisi lap is Leninnek egy állítólagos levelével foglalkozik, amelyet Lenin egy Svájcban élő barátjához intézett. Ebben a levélben

az orosz bolsevizmus megteremtője bevallja, hogy belefáradt a munkába és a harcba,

az ereje megtört és úgy érzi, súlyos tévedéseket követett el. Bevallja azt is, hogy a kommunizmus ereje napról-napra inkább gyengül. Céljaival és terveivel korán jött, túlságosan nagy jelentőséget tulajdonított az osztályok közötti különbségnek. Törekvéseiben az egész világ számára mintát akart adni a szociális állam felépítéséről, — ez azonban nem sikerült neki. Levele tele van csalódásokkal és fájdó és tragikus felismerésekkel.

A bolsevista bürokrácia — írja — ugyanolyan hibákat követ el,

mint a polgári bürokrácia. Azzal végzi levelét, hogy fáradt és pihenni szeretne. Ha a „Matin”-nek ez a cikke, Leninnek ez a levele tényleg valóság, akkor egy tragikus élet összeroppanásán kívül egy új állami rend összeroppanásának a vallomása is ez.

A szovjetkormány most adta ki az első hivatalos jelentését az éhező területek helyzetéről. A jelentés szerint a Volga területre kiküldött népbiztos megállapította, hogy

az éhségkatasztrófáról érkezett eddigi jelentések túlzottak.

A Volga kormányzószághoz kétségtelenül nagy az éhínség, de a menekültek felvonulásáról, a tömeg-halálról küldött jelentések erősen elnagyoltak az eseményeket. Riga felé már több hajórakomány élelmiszer indult el. Az első segélyszállítmányok, a szétosztáshoz szükséges személyzettel együtt, Hamburgból és Danzigból indultak el. Megtörtént minden intézkedés, hogy az élelmiszerekből csak a betegek és a gyermekek kapjanak. Bulgária minden városában bizottságok alakultak, amelyek erős agitációt fejtenek ki az oroszországi segélyakció sikeres keresztülvitelére.

A bukaresti sajtó egy része az utóbbi napokban sűrűn foglalkozik *Csicserin* különféle jegyzékével és a román kormánynak ezekre adott válaszával. Illetékes helyen közlik, hogy

a jegyzékváltás nem történt olyan éles formában ahogyan azt a lapok közölték.

A kormány közölte a szovjetkormánnyal, hogy a szovjetcsapatoknak Románia területére való beözönlését nem engedheti meg. Hangsúlyozta azonban, hogy Románia jószomszédi viszonyban akar élni Oroszországgal. Oroszország

nem gondolhat háborúra, mert hiszen ezzel a segélyakció tenné lehetetlené. Hivatalosan jelentik még, hogy az utóbbi napokban a Dnyeszter-vonalon semmiféle incidens nem történt. A „Temps” is cáfolja a háborús híreket. Megcáfolja azokat a híreket, amelyek szerint Román csapatokat vont össze Beszarábiában.

Romániának nincsen szükségére arra, hogy Oroszország ellen támadólag lépjen fel.

A határon kisebb jelentőségű incidensek történnek még ugyan. Igy Manzil községben az oitani sziguranca tizenöt tagból álló bolsevista bandát tartóztatott le. A letartóztatottaktól négy autót, egy gépfegyvert, sok kézigrántót és municiót vettek el. Kisenevből érkező jelentés szerint Ukrajnának a Dnyeszterrel határolt vidékein elrendelték öt korosztálynak a mozgósítását.

A határon élő oroszok között rémhírek terjedtek el Románia készülődéséről.

Romániának természetesen egyáltalában nincs agresszív szándéka Ukrajna felé sem.

Prágai jelentés szerint Gorotniew tanár, a prágai „Russunion” című lapba cikket írt, amelyben oroszországi tapasztalatait közli. A tanár szerint Oroszország nagyobb haderőt összpontosít a Dnyeszter mentén arra a tervvel, hogy ha az európai és amerikai segélyakció nem sikerülne, erővel szerezzen magának élelmet szomszédaitól.

Take Jonsescu Párisban

Mihalache átmeneti kormányt akar — A román-jugoszláv határmegállapítás

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, aug. 24. Bukaresti politikai körök most főleg az összel várható politikai változások foglalkoztatják. Az ellenzék még van róla győződve, hogy a jelenlegi kormány helyzete tarthatatlan és azt hirdeti, hogy őszszel föltétlenül jelentős változások fognak beállni. Kétségtelen azonban, hogy ma alig állapítható meg a kibontakozás útja, mert nemcsak a kormány és az ellenzék között állanak fenn áthidalhatatlan ellentétek, de az ellenzék egyes pártjai is élesen állanak egymással szemben.

A liberálisok mindent megkíséreltek, hogy a többi ellenzéki párttal megegyezésre jussanak, de minden kísérletük meghiúsult. Bratiánuekat ugyanis a demokrata pártok reakciónak tartják, akikkel nemcsak megegyezni nem akarnak, de ellentük is felveszik a harcot.

Mihalache harcot hirdet a liberálisok ellen

Mihalache, a parasztpárt vezére egy népgyűlésen beszédet mondott, melyben kifejtette a parasztpárt álláspontját a mai belpolitikai krízisben.

— A parasztpárt — mondotta Mihalache — amelyet a parlamentben súlyosan megsértettek, mindaddig nem fog részt venni a parlament munkájában, míg megfelelő elégtételt nem kap. Ami a kormányt illeti, a párt elszántsággal folytatja ellene a harcot, mert kétségtelen, hogy Averescu kormánya nem alkalmas többé az ország ügyeinek vezetésére. Ideje már — folytatta, — hogy a mai rezsimit demokratikusabb rendszer váltsa fel. Épen ezért a liberálisokkal való együttműködés is lehetetlen. Bratiánuek ellen teljes erővel kell felvonnunk a harcot. A liberálisok a hagyományos eszközökkel akarják az új választási harcot megnyerni: udvari intrikákkal, a demokrata pártok egymásra uszításával, a polgárság és a tisztviselők megfélemlítésével és főleg pénzzel akarnak érvényesülni. A parasztpárt — fejezte be szavait Mihalache — szabad választásokat akar, semleges kormány vezetése alatt, hogy a választások alapján összeülő parlament a nemzet hű képviselője legyen.

Különben a beszarábiai parasztpárt vezére, Inculetz is nyilatkozott és visszautasítja azt a

hirt, mintha ők a liberálisokkal akarnának együttműködni.

A külügyminiszter valutajavító úja

Take Jonescu — mint Párisból jelentik — megérkezett a francia fővárosba. Mindjárt megérkezése után meglátogatta Bagrolesben Ferdinánd királyt és Mária királynét. Másnap a külügyminiszter Briand francia miniszterelnököt látogatta meg. Utazásának céljára vonatkozólag több hír van forgalomban. Take Jonescu —

hir szerint — mindenképp a jóvátételi bizottságnál fog lépéseket tenni a Németországtól követelt vasúti anyagok, mezőgazdasági felszerelések és szerszámok hazaszállítása ügyében.

Bukarestben úgy tudják, hogy Take Jonescu külügyminiszter Vichyben több kiváló külföldi vezetőszemélyiséggel fog találkozni. A külügyminiszter felhasználja az alkalmat, hogy kelőleg tájékoztódjék a lei árfolyamesésének okairól és meggyőződjék azokról a híresztelésekről, amelyek az áresés okát a lengyel-román szövetségre vezetik vissza.

Dr. Gaster londoni főrabbi Kolozsváron

Előadást tartott az egyetemen — Beszélgetés a cionizmusról —
— Az Uj Kelet tudósítójától —

Rev. dr. Morris Gaster, London főrabbija és a londoni egyetemen a román nyelv és irodalom tanára, tegnap este Máramaroszigetről, ahol a jogakademián tartott előadást, ideérkezett. A főrabbi Sebestyén Dávidnál szállt meg. Az illusztris tudóst, aki leánya, unokafivére Mr. Jack Gaster és titkára, Mr. Macder társaságában érkezett Kolozsvárra, már a délelőtt folyamán fölkereste a városparancsnok, a polgármester, az egyetem rektora, több professzor.

Délután Mr. Chapman londoni és Mr. Wright oxfordi tanárok érkeztek a bukaresti vonatral és fogadtatásukra a kolozsvári egyetemi professzorok meghívták Gaster főrabbit is. A pályudvaron dr. Pop polgármester külön felkösztöntötte Gastert, a román tudomány büszkeségét.

Délben a Központi Szállodában a főrabbi tiszteletére ban ett volt, amelyen külön rituális kosztot szerveztek Rev. Gaster és családja számára. Az ebédnél megjelentek a katonai és polgári hatóságok képviselői, az egyetem előkelőségei és az ortodox zsidó hitközség elnöke, Schwarz Jakab, aki melegen üdvözölte a kiváló tudóst. A főrabbi válaszában hangsúlyozta, hogy a román zsidó legyen jó állampolgár, de egyben jó zsidó is.

— Veletek érzek — mondotta — az ember lehet vallásos, igazi zsidó és egyben országának becsületes, dogos, derék tagja.

Délután öt órakor a főrabbi az egyetemi könyvtár tanácstermében tartott előadást. A közönség meleg ovációban részesítette a végtelen finom megjelenésű ősz urat, gomblyukában fehér krizantémmal. Mindenki, aki érdeklődött a román irodalom iránt, régi ismerőse Rev. Gasternek, aki kódexek, népmesék, népszokások gordos gyűjtője és briliáns megírója és előadója. Filológiai és román nyelvtudományi munkáinak se szeri se száma és alig van néptanító Romániában, aki nevét ne ismerné.

Beszédét Mr. Chapman folklorista angol beszéde előzte meg, amit Mr. Gaster tolmácsolva románra. Azután ő maga állott az emelvényre és másfél óra beszédben fejtette ki, hogy az új román irodalom milyen csapásokon haladjon, ha a néplelek misztikumához akar férködni. Be kell hatolni ősi szövegek szellemébe és a tudomány módszereivel kell megközelíteni e kincseket.

A beszédet, amelyet Petala tábornokon kívül román egyházi méltóságok, tudósok és hatósági személyiségek hallgattak végig, percéig társolták.

Munkatársunk beszélgetett a főrabbi-val, és szóshozta a cionizmus kérdését is.

— Ugy tudjuk — mondta munkatársunk — hogy fölszítandó ur régebben cionista volt és a mozgalom legjobbjáival, magával Herzl Tivadarral is barátságot tartott. Azt is tudjuk, hogy Sir Herbert Samuel főrabbi ur ismerette meg a cionizmust. Mégis az a hír járja, hogy cionista ellenes.

— Ez nem felel meg a valóságnak. Nem vagyok ellensége a cionizmusnak, csak 1917. márciusában visszavonultam az aktív munkától. Nem egyedül vonultam vissza, velem együtt Nordau és mások is. Palesztinának nincs még olyan befogadó képessége, hogy a keleti zsidó tömegek ott elhelyezkedhessenek. A tömegek tehát helyezkedjenek el országaikban és legyenek jó állampolgárok.

A főrabbi aztán kifejtette, hogy több

nyilvános beszédében kifejezetten a zsidóság etikai, kulturális és vallási szabadságáért emelt szót. A máramaroszigeti zsidók üdvözlő beszédére mondott válaszában kijelentette, hogy a zsidók ragaszkodjanak állampolgári jogaikhoz, de az erőszakos asszimilációnak nem híve. A tudományos közeledést kívánja a románok és zsidók között.

Mr. Gaster, leánya, Mr. Jack Gaster és Mr. Macder ma estére Petala tábornok vendégei. A főrabbi vasárnapig Kolozsváron marad. Szombaton délelőtt tíz órakor az ortodox templomban beszédet tart.

— Ujságírókongresszus Kolozsváron. Az Erdélyi és Bánati Ujságírók Központi szervezete a következő kongresszusi meghívót adta ki: Az Erdélyi és Bánati Ujságírók Szervezete II. rendes közgyűlését szeptember 18-án tartja Kolozsváron, melyre a szervezeti szabályzat értelmében a helyi csoportokat, illetve azok képviselőit kartársi szeretettel ezúton hívja meg. A közgyűlésen résztvehet minden hivatásos ujságíró, aki valamelyik helyi csoportnál, vagy a központi ügyvezetésnél a nyilvántartásban szerepel, szavazati joga ellenben csak a helyi választmányoknak és azoknak a képviselőknek van, akiket a vidéki csoportok szabályszerűen megojtott választáson kijelölnek és hivatalos megbízólevéllel látnak el. Csoportonként minden megkezdett öt tag után egy képviselő küldhető, de egy delegátus legfeljebb tizenöt tagot képviselhet és ez esetben három szavazat leadhatására jogosult. Az országos szervezeti és nyugdíjpénztári választmányok tisztikara és tagjai szeptember hó 17-én tartanak összválasztmányi ülést. A helyi csoportok szeptember 11-ig tartoznak a nyilvántartásokban szereplő tagok számát és a közgyűlésre megválasztott képviselőik nevét a központhoz bejelenteni. A közgyűlés tárgysorozatát a központ a vidéki csoportokkal idejében közölni fogja, hogy az esetleges indítványok irásban ugyancsak szeptember 11-ig leküldhetőek legyenek. Később beérkező indítványok csak az összválasztmány hozzájárulása után lesznek figyelembe vehetők. Kérjük, hogy a felhívásunkat valamennyi napilapban közzétenni sziveskedjenek. Kartársi üdvözléssel a Központi Szervezet.

— Palesztina alkotmányja. Londonból jelentik a „Times” jelenti, hogy a Palesztina kormányzásának mandátumát a népszövetség valószínűleg a jövő hónap elején fogja átadni az angol kormánynak, ami azt jelenti, hogy a mandátum jóváhagyva. Egyidejűleg egy második okmányt is ognak megszerkesztenél, t. i. Palesztina alkotmányát, amely a mandátummal együtt a népszövetség elé terjesztenék. A „Times” követeli, hogy az alkotmány ne legyen a mandátum függeléke és azt is követeli, hogy Palesztina lakosságának ne legyen joga az alkotmányt módosítani. A javasolt alkotmányt minél előbb kell nyilvánosságra hozni, hogy az angol közvélemény azt megismerhesse. A „Times” e szavakkal végzi a cikkét. A palesztinaiak szabadságjogai és alkotmányos jogai ne legyenek kisebbek az angol kormányzat alatt, mint a volt szultán rezsimje alatt. — Jeruzsálemből jelentik: Sir Herbert Sa uel harminc tekintélyes keresztény és arab férfi hívott meg abba a bizottságba, melynek célja Palesztina alkotmányának tanulmányozása és előkészítése. A bizottság mint tanácsadó-testület fog működni.

PIEPU

○ Baranyában már benn vannak, Nyugatmagyarországból még nem mentek ki. Baranyában már statárium van, törvényes. Nyugatmagyarországon, mielőtt kimennek szintén csinálnak statáriumot, törvénytelen. De mást is adnak. Mandátumot. Ezt Baranyában adják. Mert Nyugatmagyarországon elvesztik. A nyugatmagyarországi képviselőknek voltaképpen ez a legnagyobb gondjuk. Mert, ha csak Nyugatmagyarországot vennék el, még rendben lenne, de elveszik a mandátumot is. És ez fáj. Mert mandátum nélkül a nemzetgyűlési képviselő nem ember. Ezért mandátumot fognak kapni, — Baranyában. A nyugatmagyarországiak Baranyában. Legalább is a mandátumtalanok így szeretnék. És miért ne? Egyre megy! Ők már jól megtanulták az államigazgatást, kár lenne ujakkal kezdeni. A jelszó: mandátumot a mandátumtalanoknak!

(*) Kiadó szobát keresek, mert az a mániám, hogy lakásinség van és az nekem a polgári kötelességem, hogy a lakásinséget csökkentsem. Hát szobát keresek. De hiába keresek, mert itt mindent kiadnak az emberek, csak üres szobát nem adnak ki. Lakásrendeletet még egyszer se kerestem, de lakásrendeletet legalább ötöt adtak ki egy év alatt. Most megint kiadtak egyet. Valószínűleg abból az ötből, amely üres volt. De lehetséges, hogy ez nem azok közül való. A lakásrendelet olykor egészen új alkotás. Mindegy. Én ugyan nem tudok hat tagu családdal beköltözni a lakásrendeletbe, de a lakásrendeletet tudomásul veszem. Hát istennek, hogy legalább az van. Mert se lakás, se lakásrendelet, az nem élet, az nem olyan embernek való, aki rendezett viszonyokat szeret. Legalább lakásrendelet legyen. Hát az van, mert hiszen most megint kiadtak egyet. Nyilván a lakásrendelet-inségen kellett radikálisan segíteni. Ne felejtsek el, hogy kulturálisan élünk és arra nagy szegény, ha a nélkülözhetetlen dolgok termelésében visszamarad. A lakásrendelet nélkülözhetetlen és annyit kell termelni belőle, hogy elég legyen. Termeltek is, szépen termeltek, most ima már a hatodikat adták ki. A lakásrendelet-inséget csökkentették. A lakás-inség az más kérdés. Az túlságosan bonyolult. Mert ha csak kiköltözködni kellene a lakásból, hát akkor meg lehetne oldani. De az emberek előítéletesek és azt hiszik, hogy abba beköltözni is kell. Hát ez több, mint amennyit a komplikációktól irtózó hivatalos gépezet lebonyolíthat. Nem. Olyan lakás, amelybe beköltözni is lehet, nem egzisztál. Különben elég nekünk a lakásrendelet is. Elégnek biztosan elég, de talán jó is. És ha nem jó, hát akkor éppenséggel jó. Mert erre tessék gondolni. Mikor kell a lakásrendelet? Mikor rosszak a lakásviszonyok. És mikor jó a lakásrendelet? Az akkor jó, amikor alkalmazkodik a lakásviszonyokhoz. De ha a lakásviszonyok rosszak, akkor azokhoz a rossz lakásrendelet alkalmazkodik és nem a jó. A lakásrendelet ennél fogya akkor jó, ha nem jó. Reméljük tehát a legjobbat. Csak lakást ne reméljünk. Lakás akkor lesz, mikor akták helyett téglat fognak gyártani az országban, mikor több lesz az üres szoba, mint az üres rendelet és mikor minden mizéria megszűnik. Még a lakásrendelet-mizéria is.

○ Lotaróstatiták. Ő, nem, nem csavargó, még csak nem is forradalmár. Sőt: valósgos főherceg. A neve: Rainer Salvator, aki, — talán tudják — Habsburg. Laibachban tartóztatták le a jugoszláv hatóságok. Nem lopásért, ő, annyire még nem jutottak a szétszóródott Habsburg-főhercegek. A Habsburg-vagyomból, amelyet idejében vittek át Ausztria határára, telik bőven. A Schatzkammerből, amelyet hosszú évszázadokon töltöttek meg az osztrák nép és az osztrák tartományok népeinek verejtékes adófillérjeivel. Miért tartóztatták le? Mert az ex-főherceg, a lecsuszott fenség, hamis utlevéllel utazott. Hamis ember lehet ez a Rainer Salvator! Vajjon hová akart utazni a hamis utlevéllel a kis hamis?

A fatermelők és a CFR. tárgyalásai

Groza miniszter a méltányos megállapodás híve — A CFR. súlyos kívánságai

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A fatermelők mai is konferenciára gyűltek össze az Egységesítő Bizottság ülésében, ahol ezúttal a fatermalás, az export és a CFR. ellátását részletesebben tárgyalták. A nyersfa ellátásról szóló megbeszéléseken elsősorban a fakészletekről esett szó, majd a termelési lehetőségekről. Marinescu vasutigazgató előterjesztésére hevenyészett ünszereket rendeztek az ország részben lévő fakészletekről és már itt is kiderült, hogy fokozott szükségletet is kitudna elégíteni a mai faállomány és kivitelre is mód lehetne. Hozzávetőleges számítás szerint százhuszötven vagon kerülhetne kivitelre, ha a kiviteli díjakat eltörölnék, vagy csekély kiviteli díjakat állapítanának meg. Ez természetesen csak átmeneti időre volna, minthogy végleges állapot csak később állhatna be, ha már a faüzem teljes erővel dolgozik és számításokat lehet végezni mindenféle irányban.

A fatermelők kívánságai

Addig is a fatermelők Groza miniszter nyilatkozatainak szellemében szabad kereskedelmet követelnek, permissz nélkül való kivitt utólagos bejelentési kötelezettséggel. Hogy milyen nagyarányú lehet az export, erre nézve ellentétet merültek föl a fatermelők és a kormány kiküldöttjei között. A fatermelők a készletek harminc százalékát akarják exportálni, míg a hatóságok exponensei tizenöt százalékra gondolnak.

Súlyosabb természetű ellentétet merültek föl akkor, amikor Marinescu vasutigazgató újabb nagymennyiségű faanyag lekötését követelte. A CFR. ugyanis már régebben rendelt fat, a termelők a rendelés minden feltételének eleget is tettek, de még a szállításra vagy elosztásra vonatkozólag semmiféle utasítás nem jött, a fa ott hever a rakodóhelyen, a termelők nem mernek magánmegbizásokat vállalni és minthogy pénzt nem kaptak, egész üzleti tevékenységük benulása van kárhozható. Ezt az áldatlan állapotot újabb lekötöttség csak fokozná és ennek sem az államvasutak nem látnak hasznát, sem pedig a faipar.

A talpa-szükséglet

A talpáról szóló tárgyalásoknál Hosszu János, a kolozsvári üzletvezetőség igazgatója volt jelen. A termelők kész tarifával jöttek és pedig 42, 39, 36, 26 és 12 leis árákkal a talpák nagysága és minősége szerint. Különleges talpa köbméterét 650 leiben állapították meg. A kormány emberei ebből az árból 15 százalék árengedményt követelnek, a termelők azonban úgy érvelnek, hogy ők már minimális haszonnal tervezték az árakat és csak két-három százalékkal tudnának lejjebb menni.

A talpaszükséglet pontosan egymillió-háromszázezer darab, ebből nyolcszázézer normál és ötszázézer vicinális vasutakhoz szükséges talpa a szükséglet. Nagyobb része e mennyiségnek tölgy, kisebb része pedig bükkfából való.

A miniszter meggyőzését remél

Groza Péter miniszter a tárgyalásokra vonatkozólag a sajtó képviselője előtt a következőket jelentette ki:

— A tárgyalások ma még folyamatban vannak és mindkét részről ellentétet merültek föl, ami egészen természetes. Az állam a maga érdekeit nézi, a termelők szintén meg akarják találni számításukat. Az ellentét azonban nem olyan súlyosak, hogy kiegyenlíthetők ne lennének.

A miniszter maga állította össze tegnap a konferencia munkaprogramját. E szerint elsősorban gondoskodás történjék a CFR. ellátásáról. Ha a vasutak rendbejöttek, ez magát a termelést is föllendíti és akkor lehet szó exportról, munkáról és közgazdasági föllendülésről.

Ma délután 5 órakor ismét a termelők szűkebbkörű bizottsága tárgyalt a miniszter elnöklése alatt működő kormánydelegátusokkal. A bizottság tagjai: Bielitz, Wolheimer, Jokl, Fried és Pécsis fatermelők.

Összeütközések jugoszláv és magyar csapatok között

A magyar sajtó bojkottot követel

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, aug. 24. Baranya kiürítése és a magyar csapatok által történt megazállása után a magyar közélet figyelmé teljesen Nyugat-magyarországra terelődött. Elmúlt az örömmámor, amely Baranya és a bajai háromszög visszazserzés nyomán támadt és fokozódó elkeseredéssel gondolnak Nyugatmagyarország végleges kiürítésére.

A budapesti sajtó nagy része, még mindig erősen agít az átadás ellen, és arra esetre, ha az átadást mégis kénytelenek lesznek végrehajtani, követelik az Ausztriával való mindennemű érintkezés megszakítását.

Főleg gazdasági retorziókról van szó, de egyesek a diplomáciai viszony megszakítását is sürgetik.

A kormány álláspontja ismeretes. Gróf Bethlen István miniszterelnök már régebben kijelentette, hogy az Ausztriának nyújtott gazdasági előnyök megszüntetését, tervezi, de szűkebb körben hangsúlyozta, hogy általános bojkottról, vagy a diplomáciai viszony megszakításáról nem lehet komolyan beszélni. Egyes jelentésekből azonban megállapítható, hogy amennyiben a ma domináló körök óhaját a kormány nem teljesíti, úgy társadalmi uton fogják Ausztria ellen a bojkottot megszervezni.

A magyar és az osztrák bizottságok a felmerült újabb nehézségek miatt,

újabb megszakították a tárgyalásokat.

Bécsi jelentés szerint szombatra összehívták a parlament külügyi bizottságát, hogy Nyugatmagyarország ügyét megbeszéljék, szeptember elején pedig a képviselőház ünnepi ülést fog tartani Burgenland átvételének örömeire.

Gróf Bánffy Miklós magyar külügyminiszter egy svájci lap munkatársának kijelentette, hogy Nyugatmagyarország átadása után a kormány a népszövetséghez fog fordulni, hogy biztosítsa számára a trianoni szerződésben megállapított kedvezményeket.

Az elnapolt nemzetgyűlés tagjait nem is az átadás és a kiürítés ténye foglalkoztatja, hanem az, hogy mi történik az új határváltozások következtében nyert és elvesztett mandátumokkal. A baranyai országgyűlési kerületekre a keresztény egyesülés pártja reflektál. Ezzel szemben a nyugatmagyarországi képviselők azt követelik, hogy baranyai mandátumokkal kártalanítsák őket.

Baranyában és a bajai háromszögben ujennan elhelyezkedett

magyar és jugoszláv csapatok között összeütközésre került a sor.

A kiürítési tervezet nem volt eléggé precíz. Ennek következtében a magyar és a szerb csapatok eltérő utasításokat kaptak és így incidensek merültek fel. A szegedköznyéki már kiürített területre egy ezred szerb katoná megint bevonult azzal az indoklással, hogy a kiürítésre átadott térképek hibásan voltak megrajzolva. Öbében az állomás épületét és környékét nem kaptak parancsot. Kübekháza és Kiszombor közé szintén visszatértek a szerb csapatok, akik elől — hogy a vérengzésnek elejét vegyék — a magyar csendőrséget visszarendelték. A szegedi alsótanyánál és Röske-Szentmihálytelepénél viszont a magyar csendőrök lefegyverezték és az új határra szállították azokat a szerb osztagokat, amelyek ott visszamaradtak.

A visszacsatolt területekről Baranya lakossága nagy tömegekben emigrált.

Bár a belgrádi kormány a menedékjog kérdésében még mindig nem döntött, a szerb hatóságok nem gördítanak akadályokat a menekülők útjába. Azokat, akiket elhamarkodott intézkedések alapján internáltak, mint például Eszéken, szabadon bocsátották.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	877
Kiadóhivatal	844
Zs. M. Sz.	558

Figurák

A leány ártatlan volt, a fiu még a leány-nál is ártatlanabb. Az öregek egymás között megegyeztek az életre szóló kötésben és ők engedelmessékedtek.

Az eljegyzésen megcsókolták egymást és szégyellték magukat.

Arje csöndesen viselkedett ezután is. A jesivában nem tanulják meg az udvarlást a fiatal emberek. Minden nap ellátogatott a menyasszonyához, de a zsidó szokások áthághatlan nagy falat emeltek közöttük és a kívánságok még nem eraszttettek olyan hosszú időt, hogy azon felkuszhaszanak. Szemlesítve ültek egymás mellett és gondolkodtak. Csak ritkán beszélgettek és akkor is csak közömbös dolgokról: a gó-luszrd, a nagy rabbi Löw gölemjáról, a Tó-rárdól, a szanzi rebbe csodatevéseiről és egyebek-ről. Néha a jövőről is.

Arje szemé ilyenkor meglöbögött. A jövő az nagyon szép lesz. A jövő miatt ne féljen Fradele. Mert egészen bizonyos, hogy nem lesz oka szégyenkezni miatt. A rabbi már említette, hogy megadja neki a merénét. Aztán én is felhuzhatom a talleszt a fejére.

— Mit szól sz hozzá, Fradele? Allok majd a templomban és a talleszt a fejemen lesz. És te látni fogod a széles ezüst bortait és azt mondd magadban: ez az én reb Arjem és boldog leszel.

— Es megélni? — kérdezte halkán Fradele — megélni miből fogunk.

— Megélni is fogunk — felelt Arje nyugodtan — olyan droset mondok a lakodalmunk után való szombaton, hogy csodálkozni fognak az emberek.

Fradele a köténykét gyűrögette és hallgatott.

Egy este az udvaron ültek. Fradele a csillagokat nézte. Fialat szive tele volt tavaszi ragyogással és egy-két szikra kikivánczolt belőle.

— Nézd csak Arje, milyen kedvesen ragyognak a csillagok, mintha reánk mosolyognának. Arjet nem lágyította meg a természet. A Tórára gondolt.

— Ragyognak, ugye, elhiszem. De én arra gondolok, ami a Tórában áll. Ott az áll: Szemeidet pedig fel ne emeld az égre, hogy meglásd a napot, a holdat és a csillagokat, az égnek minden seregét, hogy meg ne tántorodjál.

Az öregek összevessztek a hozomány miatt és egy kicsit öltre is mentek. Fradele apja azt ordította, hogy Arje apja kiütötte a zápfogát. Fradele sírdogált.

— Ne sírj, Fradele — nyugtatta Arje — hál istennek semmisse történt.

— De kiütötte a zápfogát.

— Hát azt szabad. Mert az áll a Tórában: Az álnoknak zápfogait kiürödsém és fogai közül a prédát kiüttem vala. Ha kiürödszte a zápfogait, akkor hogyan üthette ki a prédát fogai közül? Ebből az a tanulság, hogy az elő-fogait meghagyta. Mi következik ebből? Ebből az következik, hogy csak a zápfogakat kell ki-ütni az álnoknak. Az előfogakat nem szabad, mert az egy nagy evére. Láthatod, Fradele, a Tóra ellen, hál istennek nem vétettek.

Jöttek a rokonok az esküvőre. Arje rokonai üres kézzel jöttek, de azért szivesen fogadták őket. Fradele anyja csufandrészkodott:

— Egy tréfa, micsoda fogadás. Drönsenszen-bizony nem hoztak.

Arje megint a Tórából citált:

— Királyok jöttek, harcoltanak; Akkor harcoltak a Kandán királyai Tanvaknál, Megiddó vizénél. De egy darab ezüstöt sem vettének.

Az anyós tovább zsémbelt. Arje lehajította a fejét és nyilván arról gondolkodott, hogy az anyósokra vonatkozóan mit mond a Szentírás.

Ejfel után szabadjukba vezették a fiatalokat. Előbb Fradelet, aztán Arjet az ünnepélyes ceremóniák között.

Fradele lefeküdt. A szabadban csak a csil

lagok világitottak. A szeme égett és a szíve dobogott. Arje vetkesődött, lassan, meg-megállva. Néha leült és gondolkodott. Néha a könyvespolchoz szelődött, levett róla egy könyvet és az ablak előtti lapozgatott benne. Fradele a fiatal boldogságot kereste a szívében és várta. Arje még mindig tépelődött.

Egyesre felkiáltott:

— Fradele, megvan. Tudom már, miről fogok szónokolni szombaton.

Itt van, hallgasd meg. Est mondja az Irás: Ha madárfelek akad elébe az uton valamely fán vagy a földön, madárfalkával vagy tojásokkal és az anyja rajta ül a fiakon vagy tojásokon: meg ne fogd az anyát a fiakkal egyben. Hanem bizony bocsásd el az anyát és a fiakat fogd el magadnak, hogy jó legyen dolgod és hosszú ideig élj. Hallottad, Fradele. Azt mondja, hogy meg ne fogd az anyát a fiakkal egyben. Aztán megint azt mondja, bizony bocsásd el az anyát. Minek ez a második parancs, mikor már meg van mondva, hogy meg ne fogd az anyát? Mútan pedig a Tórában nincsen egy fölösleges szó sem, hát bizonyos, hogy itt kétféle parancsról van szó. Az első valóban a madarakra vonatkozik. A második az emberekre és azt jelenti, aki megházasodik bizony bocsásd el az anyját az elfogott fióknak. Gyönyörű ez a mi Tóránk Fradele.

Már ragyogott a hajnali csillag és Arje még mindig a Tóra mélységes rejtelmeit magyarázgatta az asszonykának.

u. p.

— Előszületek a koronázásra.

A szeptember 24-én megtartandó koronázással kapcsolatban Gyulafehérvár és Bukarest, valamint Románia összes nagyobb városai között közvetlen alkalmi táviróvonalakat állítanak fel. A bukaresti postavezérgazgatóság rövidesen megcsináltatja a koronázási bélyegeket, amelyek három napig lesznek forgalomban. A postások fizetésjavítására körülbelül 85 milliót utalt ki a kormány. Az „Adeverul” szerint arról szó sem lehet, hogy a koronázást összel megtarthassák. Az előszületek a kitűzött időre a leglázasabb munkával meg fejezhetőek be.

— Virágnap. A Bönth Heallijah lelkis leányait, mint annyiszor tették már, most is sorompóba álltak, hogy a zsidó nemzeti munkából kivigyék a részüket. Vasárnap virágnap lesz, minden zsidó házában, minden zsidó lakásában meg fognak jelenni a kedves, fiatal leányok, hogy a virág szimbólumát nyújtsák át az áldozó, öntudatos zsidónak, akinek tudnia és éreznie kell az apró őszi virág az érkező zsidó tavasz hírnöke. A virágnap a Nemzeti Alap céljaira történik és amikor a mi leányaink járják végig a várost, a világ minden táján, ahol zsidók élnek, leányok indulnak utánuk virággal, a Nemzeti Alap adójáért. És mindent, ahol meg fognak jelenni, szeretet, megértés és áldozatkészség fogadja őket! A kis kedves adóbehajtónak táruljon megleg szívvel minden ajtó. Mert vasárnap az üzletek zárva vannak, a zsidó kereskedőket pénteken keresik fel a kis adóbehajtók, hogy a virágnap-megváltás címén pénteki bevételük tetrazszerintű részét, amelyet a Nemzeti Alapnak felajánlanak, átvegyék. Fogadják őket mindent szeretettel!

— Nem látták alá a konkerdatumot. Bukarestből jelentik: Egyes lapokban hírek jelentek meg Romániának a Vatikánnal megkötött konkerdatumáról. Ezeket a híreket most megcáfolják. Úgy ezek, mint az ezekkel összefüggő hírek korbalmányok. (Damian.)

— Bolgár határhoz megátamadták a román állatátverő bizottságot. Bukarestből jelentik: Ast a nemzetközi bizottságot, amely Bulgáriától a békeszerződés értelmében átveszi a Romániának ítélt állatmennyiséget, Ceatal mellett a bolgár határhoz megátamadták. A szövetséges bizottság rendelkezésére a határhoz letartóztatták.

— A látványossági adó befizetése. Bukarestből jelentik: Szeptember elsejétől kezdve a látványossági adót nem a színházi igazgatóságok és a városi hatóságok, hanem a pénzügyminisztérium fogja beszedni és kezelni.

Gazdasági iskolák Erdélyben. Bukarestből írják, hogy szeptember elsején Erdélyben gazdasági iskolákat állítanak fel a következő helyeken: Nagyszentmiklós, Lugos, Szilágyosmlyó, Torda, Algyógy, Csikszereda és Bethlen.

— A vasutas munkások kívánsága. Ma délelőtti Román Valér ügyvéd megjelent Gross Péter miniszternél, akit arra kért, hogy az érvényben lévő törvények szerint engedjék meg, hogy a militarizált vasutasok továbbra is résztvehessenek a szakszervezeti életben, amely kizárólag egzisztenciális ügyekkel törődik. A miniszter megígérte, hogy az ügyet tanulmányozni fogja.

— Az államszegély-csalás. A kolozsvári belügyi reszort számvevőségi osztályán történt sikkasztások ügyében a vizsgálat eredményesen folyik. Ilea dr. ügyész elrendelte két és fél évre visszamenőleg a számvevőség aktáinak átvizsgálását. Ez a művelet huzamosabb időt fog igénybevenni, azért is, mert az akták túlnyomó része vidéki városokban van. Az ügyesség mindazonáltal más irányban is folytatja a nyomozást.

— Ujabb pogromok Ukrajnában. Varsóból jelentik: Zsidó menekültek elbeszélései szerint Podoliában újabb pogromhullám kezdődött. Heissin faluban ukrán bandák megtámadták a zsidóságot és az egész városkát kifosztották. Több zsidót meggyilkoltak.

— Zsidó elemi Sepsiszentgyörgyön. A sepsiszentgyörgyi ortodox zsidó hitközség legutóbbi közgyűlésén dr. Fenyves Soma hitközségi elnök, dr. Kupferstich Ármín iskolászéki elnök és Fährndrich Mayer kezdeményezésére megszavazta egy zsidó elemi népiskola felállítását. A közgyűlés kimondta, hogy a zsidó iskolával egészséges és gerinces zsidó nemzedéket akar nevelni. A gyűlésen uralkodó lelkes hangulatot mi sem bizonyítja jobban, minthogy dr. Kupferstich Ármín egymaga felajánlotta az egész iskolai berendezés saját költségén való elkészíttetését.

— Nem kell a tartalékos tiszteknek bevonulni. A VI. hadtest területi parancsnokságának 2918. sz. rendelete értelmében mindama tartalékos tiszteknek, akik a kolozsvári hadkiegészítő parancsnokságtól összpontosító rendeletet kaptak, nem kell bevonulniuk. A behívási parancsokat augusztus 28-ig kell a hadkiegészítő parancsnokságnak visszaszolgáltatni.

— Eltűnt fia. Fried Mayer kolozsvári lakos bejelentette a rendőrségen, hogy 15 éves Hermann nevű fia Calea Victoriei 9. alatti lakásából eltűnt.

— A népszövetség és Károly exkirály. Bernből jelentik: Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy a népszövetség intervéniát volna Károly exkirály érdekében.

— Kigyulladt katonai raktár. Bukarestből jelentik: Az automobil-ezred raktárában tűz tört ki. A tűz a IX. század garázsában keletkezett, ahol több autó elpusztult. A tőparancsnokság intézkedésére az összes kertületi tüzörzések kivonultak és sikerült a tüzet lokalizálni. A kár így is jelentékeny. Az oltásban a IV. Rosiori-ezred tevékeny részt vett. A tűz oka valószínűleg benzinnöbbanás.

— Menza-bál Déson. A Déson tartózkodó zsidó egyetemi hallgatók augusztus 23-án vasárnap este fél 10 órai kezdettel táncestélyt rendeznek az ottani vármegyeház dísztermében. Az est jövedelmét a kolozsvári zsidó Menza javára fordítják.

— Beiratás a női ipariskolába. Fehérmé és ruhavarró himzöszakokra szeptember 1—5 ig. Évi tandíj 800—400 lei. Ésti ruhaszabásati rajztanfolyam szeptember 16-én kezdődik. Fehérmé megrendelést legfinomabb kivitelben jutányosan készít az iskola.

— Schlessak E. szimfonikus zenekara hangversenyez estként az Európa kávéházban.

— Karlsbadi porcellánára, Blindskopf préselt üvegára és esch táblaüveg érkezt nagy mennyiségben Fischer üvegüzletben Cluj, Piata Unirii 18.

— Utlevélek láttaozását leggyorsabban és legmegbízhatóbban a Radió kurirja intéz. (Cluj, Str. Reg. Maria 34.)

KÖZGAZDASÁG

Az utódállamokkal fennálló gazdasági érdekeltségek bejelentése

Határidő: szeptember 15 — Felvilágcsító előadás az iparkamarában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Magyarországgal felszámoló román gazdasági bizottság, miután Budapesten a magyar kormányval előzetes tárgyalásokat folytatott, néhány hónappal ezelőtti budapesti munkáját félbeszakította. A budapesti munkálatokat azért szakították meg, hogy itthon a felszámoláshoz szükséges adatokat és számadásokat elvégezhessék. A felszámoló bizottság Budapesten a Szentkirályi-utca 2. szám alatt allandó irodát állított fel, itthon pedig a Nagyszébenben székelő „Solidaritati” központi irodája végzi el a tárgyalások folytatásához szükséges adatgyűjtést.

A Gazeta Oficiala 34. számában, a likvidációs bizottságnak rendelete jelent meg, amely a likvidációval kapcsolatos kérdéseket szabályozza. A rendelet értelmében szeptember 15-ig a következőkre vonatkozólag kell kimerítő bejelentést tenni: Mindazokat a tartozásokat és követeléseket, amelyek román és más, a Monarchia utódállamainak polgárai között fennállnak; ezekre vonatkozólag okmányoszerű bizonyítékokat kell szolgáltatni. Mindazon pénzügyintézetek, biztosító társaságok, kereskedelmi, ipari, szállítási és egyéb vállalat, amelyeknek székhelye más utódállamban van, kötelesek legutolsó mérlegüket és leltárukat bemutatni. Bejelentendők a javak, jogok és érdekeltségek: ipari tulajdon, szerző jog, művészi jogok, bírói jogok, állami és magánhivatalnokok nyújtott díjai és szerződések, melyek jelenleg romániai objektumra vonatkoznak, de más utódállam polgárainak birtokában vannak.

A bejelentés bármilyen nyelven történhetik. Az e tárgyban eddig megjelent rendeletek jelen rendelettel érvényüket veszítik és ha valaki az előző rendeletek alapján már teljesített bejelentéseket, azokat is meg kell ismételnie. Aki a bejelentési kötelezettségnek eleget nem tesz, elveszti igényét az állam támogatásra és a jogkövetkezményeket viselni fogja.

Tekintettel arra, hogy a rendelt csak általánosságokban intézkedik és sok részletkérdésre nem ad felvilágosítást, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elhatározta, hogy az érdekeltek felvilágosítására megfelelő előadást fog tartani. Erre a célra fölkérte a likvidációs bizottság egyik tagját, hogy az augusztus 30-án délután 3 órakor az iparkamara Főter 28. szám alatt lévő nagytermében tartandó gyűlésen részletes felvilágosításokat adjon. Ajánlatos, hogy a gyűlésen minden érdekelt megjelenjen, annál is inkább, mert a kamara levél útján tett kérdésekre nem válaszol.

— A tordai állatvásár. Tordán szeptember 5, 6 és 7-én országos állatvásárt tartanak, amelyre mindennemű állatot fel lehet hajtani. Szeptember 8-án kirakóvásárt rendeznek.

— Érvénytelenek az augusztus 17-én utáni létrejött buzaexportációk. Hivatalos jelentés szerint érvényüket veszítik azok a szerződések, amelyeket buzaexportálásra vonatkozólag kötöttek külföldi cégekkel. Ugyanis a kormány magának tartotta fenn a buzaexport jogot. Ami a többi gabonamennyiséget illeti, az ezekre vonatkozó szerződések, amelyeket augusztus 17-éig kötöttek csak akkor érvényesek, ha a szerződő felek ezt a dátumot igazolni tudják. Az a gabonamennyiség, amely kontingálás ideje alatt már a kikötőkben volt, elszállítható.

— Az új gabonák. Mint ismeretes, a kormány legutóbbi rendeletében a gabonamétek árát aránytalanul alacsonyra állapította meg. A „Monitorul Oficial” augusztus 22-i száma most közli az új árakat, amelyek a következők: buza 18 ezer lei, zab és köles 14 ezer lei, tengeri és árpa 16 ezer lei, bab, lencse és borsó 1800 lei.

Uj kivitteli illetékek. Bukarestből jelentik, hogy egyes cikkekre vonatkozólag új kivitteli illetékeket állapítottak meg. Gyapotrongy kommissziós díja vagononként 850 lei, kivitteli illetéke 8 ezer 500 lei, az eddig 7 ezer 500-zal szemben. A következő cikkekre megszüntették a kommissziós díjakat: kő, homok, szövetek, kénéther, anylalcohol, szóda, kész butor és faszerszámok.

Valutapiac:

Bukarest, aug. 24. Márka 96¹/₂—97¹/₂ leva 70—72, font sterling 290—300, francia frank 645—650, svájci frank 1400—1600, Olasz líra 380—340, drachma —, dollár 83¹/₄—83¹/₂, arany —, ezüst —, osztr. kor. 8—8²⁵/₁₀₀, magyar korona 24—25, szokol 102—104, Napoleon —, lengyel marka 8⁸⁰/₁₀₀—4, dinár 180—185, török líra —.

Bécs, aug. 24. Lei 1292¹/₂, ollár 1055—, belga frank —, francia frank 8343, svájci frank 179⁵⁰/₁₀₀, holland forint 329¹/₂, dán korona 176—, jugoszláv korona 2375, norvég korona 138—, svéd korona 227⁷⁰/₁₀₀, szokol 1272—, leva 855—, líra 4530—, marka 1240—, lengyel marka 40⁵⁰/₁₀₀, font sterling 8950, rubel —, magyar korona 275⁵⁰/₁₀₀.

Prága, augusztus 24. Lei 100—, dinár 185⁴/₁₀₀, márka 93¹/₂—, leva 68—, svájci frank 1453¹/₂, norvég korona 1234¹/₂, dán korona 1424¹/₂, svéd korona 1829¹/₂, líra 854—, francia frank 654¹/₂, font sterling 312—, dollár 81¹/₂, osztr. kor. 757¹/₂, belga frank —, lengyel marka 262¹/₂, holl. for. 2852.

Berlin, aug. 24. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1128⁸⁵/₁₀₀, Kopenhága 1418⁰⁵/₁₀₀, Stockholm 1833¹⁸/₁₀₀, Helsingfors —, Róma 361⁶⁰/₁₀₀, London 311⁹⁰/₁₀₀, Newyork 84⁹¹/₁₀₀, Páris 660⁵⁰/₁₀₀, Zürich 1449⁵⁰/₁₀₀, Madrid —, Bécs 960¹/₂, Prága 101⁴⁵/₁₀₀, Budapest —, Bukarest —.

Zürich, aug. 24. Bukarest 710—, Berlin 685—, Amsterdam —, Newyork 592—, London 2568—, Páris 4555—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 98¹/₂, Stockholm 127—, Kristiania 78⁵⁰/₁₀₀, Madrid —, Prága 700—, Budapest 150—, Zágráb 395—, Buenosayres —, Varsó 22—, Bécs 67¹/₂, osztr. le. kor. —.

Budapest, aug. 24. Lei 478—488, font ster. —, leva —, dollár 880—890, francia frank 2975—3025, márka 452—462, líra 1630—1645, osztr. kor. 85¹/₄—86¹/₄, rubel 45—48, svájci frank —, szokol 457—467, dinár 835—845, lengyel marka 16—17, napoleon —.

SPORT.

Erdély minden zsidó sportegyesületét saját érdekében felhívjuk, közölje szerkesztőségünkkel az egyesület pontos címét, vezetőségének névsorát és eddigi működésének rövid vázlatát.

As új bírák testülete. Tegnap este a szövetség helyiségében gyűltek össze a footballbírák, hogy megválasszák új tisztikarukat. A választás megkezdése után a tisztikar a következőképpen alakult: elnök: Molnár Lajos, titkár: Adorján Ödön, pénztáros: Czinczár Imre, ellenőr: Winkle István. A bírák bizottságában: Stotter Aladár, Winkle István, Koncz Rudolf és Auspitz Sándor foglalnak helyet. A vizsgáztató bizottság tagjai: Stotter Aladár, Winkle István és Koncz Rudolf.

Victoria-Haggibbor. Vasárnap délután fél 6 órakor a sporttelepen találkozik a két csapat. Az előjelekből ítélve, az őszi szezon egyik legizgalmasabb mérkőzésére van kilátás. A helybeli csapatoktól még veretlen Haggibbor csapatának minden tudását kell kifejtenie, ha mint győztes akar a küzdelemből kitérülni. A mérkőzést Schmiel, a Kolozsváron is jól ismert kitűnő bécsi bíró vezeti.

NYILTTER

Tisztelettel tudomására adom összes vezetőimnek és üzletpartáinak, hogy cégünk, Péchy József úr a mai napon békés úton a Grünwald és Péchy cég kötelekeiből kilépett és így a cég nevében semmiféle jogokat nem gyakorolhat.

Grünwald üvegcsiszolda Oradea-Mare.

*) E rovatban közölték a beküldő felelős.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON BRNO
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
Szerkesztőség: Cămin Rop. Ferdinand (vett Parancs József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Fiókiadóhivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
Arad, Str. Alexandri 1.
Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

MAGYAR SZÍNHÁZ

Péntek: Cseregyerek. (Operette-ujdonság, 18-adszor. Rendes helyárrakkal.)
Szombat: Lyon Lea. (21-odszor. Rendes helyárrakkal.)
Vasárnap d. u. 8 és fél órakor. Gróf Rinaldó. (Operette-ujdonság, 18-adszor. Mérsékelt helyárrakkal.)
Vasárnap este: Mágus Miska. (Operette 78-adszor. Sereg Marcsa és Bálint Béla szerződött tagok első fellépésével. Rendes helyárrakkal.)
Hétfé: Királynőm meghalok érte! (Fogács Sándor, szerződött tag első fellépésével. Rendes helyárrakkal.)
A műsorra tüztölt előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Családi filmek. A Transsylvania-filmgyár rendkívül érdekes újítással lépi meg a közönséget. Az újítás egészen friss a nyugateurópai nagy metropolitásokban is. Most vezették be u. i. London, Páris, Berlin, Bécs és Budapest nagy filmgyár trósztei azt, hogy családokat vesznek fel filmre otthonukban s az így fölvevett negatívot, valamint a kidolgozott film egy kópiáját átadják a megrendelőnek. A filmgyárak nem győzik a megrendelést vállalni és elkészíteni. Százával és ezrével tudunk és várjuk, hogy családi otthonokról filmfelvételt készíthessen. A családtagok munkájuk közben, étkezéskor alkalmával, a gyermekek játékszerükkel tetszés szerint vétehetnek fel úgy, hogy egy családnak élete a leghibebb képekben, mozgásokban van megörökítve.

Például a vonzó, kellemes és fölemelő érzés az, amikor az ilyen képek először peregnék le a fehér vásznon. Megelevenedik mindaz, ami az embereknek legkedvesebb az életben: A családi élete. Esküvők, jubileumok s más családi ünnepek nem is folynak már le a nagy városokban anélkül, hogy az operateur meg ne örökítse az aktust 30—40 méter filmen.

Szédülétes elgondolni is a prespektívát, hogy évtizedek múlva is, mikor az ifjú szülők aggastyánok s a gyermekekből meglev emberek lesznek, bármikor is lehet a képet peregtetni s megelevenedik a régi, meghitt, családi élet. 3 egyszerű lehetőség van annak is, hogy a kicsi tekercs filmet a család elküldheti valamelyik messze földön tartózkodó hozzátartozójának s ott a távolban megelevenedik az elhagyott otthon egész életvalóságában.

Amellett a közeljövőben nagy mennyiségben fognak beérni az országba ismét a kicsi házi mozikészülékek s így bármely percben otthon is lehet a filmet játszani.

Eddig élettelen, szürke fotografikák készültek a családtagokról, mennyivel nagyszerűbb, gyönyörűbb emlék egy film, amely örökéletet biztosít egy családnak a késői utódok számára is.

Amellett a nagy apparatus dacára, amellyel egy ilyen filmfelvétel jár, nem is drága a megörökítés. A külföldi városokban tízezrekbe kerül, de a Transsylvania-filmgyárnak módja van 1000—1200 leierű ragyogóan szép, hűséges életet varázsolni 25—30 méter filmen.

Bizonyos, hogy az újítás nagy szenzációt fog kelteni Kolozsvárott és Erdély városaiban s annak, aki ilyenformán meg akarja örökíteni családi életét, sietnie kell a megrendeléssel, mert sok fölvevőt nem vállalhat a gyár a rendelkezésére álló nyersanyag nehéz megszerzése módja miatt.

A színház iroda hírei: Hattyu — premijereje. A jövő hét közepén már újdonssággal fog kedveskedni Kolozsvár közönségének a színház igazgatósága. A Hattyu próbái már szorgalmasan folynak a színpadon Janovics Jenő dr. rendezése mellett. A szereposztás is

biztosítja a Budapest nagy sikert aratott Hattyu itteni sikerét is. A Hattyu premijereje a jövő hét közepén lesz. A napot legközelebb közölni fogja az igazgatóság. Mintán a bérletek csak szeptember hó 8-án kezdődnek, a Hattyu premijereje még bérletlen kívül megy, természetesen az elővételi jog fenntartásával, a premijerebérleteknek. — Lyon Lea. Bródy Sándor izgalmas, pompás színműve, a Lyon Lea fog szombaton este színrekerülni dr. Janovics Jenővel, Baróti Erzsével és Lengyel Vilmosmal a főszerepekben. — Gróf Rinaldó — vasárnap délután. Vasárnap délután az új mérsékelt helyárrakkal a Gróf Rinaldó c. nagysikerű operette fog színrekerülni Virág Lajossal a címszerepben.

A mozgó műsora: Uránia-mozgóban: Pénteken még a nagyszabású, kalandokkal teli, indiai dráma, a Tigrisvár, amely Kelet miszikus, ezer rejteztettségűvel, ismeretlen szépségekkel tarka világába vezet el bennünket. Főszerepekben a híres olasz filmszínész és színésznő Novelli és Hesperia. Szombat, vasárnap. Az aranyzemű hölgy, egy csodálatos orvosi felfedezés története, kalanddráma. — Uránia-mozgóban: Pénteken még Naplemente, megkapó olasz társadalmi dráma, amely azonban izgalmas meséjénél fogva, felér sok kalandort rénettel. Szombat, vasárnap Meduzafő, egy titokzatos gyilkosság története, rejtelmes, idegrázó bűnügyi kaland, főszerepekben Magda Sonja és Franz Höbling.

1280
Mindenféle porcellánárukat, kristályfehér üvegarukat, ködednyit és táblaüveget azonnal szállítunk ::
Ornament üveg és kift érkeztek
! ! !
Szerezze be lámpaárú szükségletét
Komlós Testvéreknel
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen á rajánlatot

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
Telefon 71 Interurban
Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbadi porcellán, díszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

L. NACHT :: FÉM-
NAGYKERESKEDŐ :: **ARAD, FA-UTCA 1**

ARADI RAKTÁRON VAN: 286-1 A NAPOKBAN ÉRKEZIK

VASLEMEZ:
1000×2000×0,5, 0,6 1000×2000×0,7, 1, 2
760×530×0,32

ACÉLLEMEZ:
1000×2000×2 mm. Különléle méretben

FEHÉRBADOG:
0,3 és 0,45 vastag

HORGANYLEMEZ:
No. 9, 10, 11, 16, 18, 20 No. 6, 12, 13, 15

HORGANYOZOTT:
1000×2000×1 mm. No. 16, 18, 20

VÖRÖSBÉZLEMEZ:
1000×2000×2, 3, 4, 8, 16 1300×4000×2, 3, 4 mm.
750×2000×1,5, 2, 3 1000×2000×0,5—1 mm.

SÁRGARÉZLEMEZ:
0,3, 0,4, 0,5, 0,6, 0,7, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 mm.

PRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legnagyobb próhirdetés ára 10 lel.

Vidéki tanulók Kolozsvártól kitűnő orv. képezést kaphatnak, olcsó áron megbízható zsidó családnál. Vallásos nevelés és ingyenes tanmódszaki. —
Cím: Péder, Farkas-u. 6.

Takarítónőt keresek. Jelenkezni reggel 7-től fél 9-ig és délután 2-8-ig Eszter-utca 12. első ajtó.

Egy jóforgalmu vegyeskereskedés átadó a város legforgalmasabb negyedében. Ert.kezni Agrár Bank Str. Memorandum, délelőtti

Butorozott szobát keres két intelligens fiatalember. Cím: Gombos-nyomda — Minorita-utca.

Spiegel József
bor, szeszkereskedési és ipari részvénytársaság.
Satin-Mare (Szatmár).

Olcsó napi áron állandó nagy raktár. Előrendű országos boltokban és szeszcs. Hálóban.
994

Tap és bocskor!

Mindegyik nagy kényelmet és gyors mozgást biztosít, olcsóbb, mint a másoké. Tap és bocskor készíttető üzem. —
Cím: Péder, Farkas-u. 6.

Bánsóné Hanó bégnyarban
Gyógygát-utca 1.
Gyógygát-utca 1. 1009
Telefon-száma: 886 — és — 887

Jeremiás Zsigmond
szesz, rum, hbor és cognac gyára

Szatmár, Károlyi ház.

HA vészidőben, idebeli bántalmakban szenved, vagy meg a pártisan győztesen forduló célokra használt —
Küldő vásártólki szerződéses vásárlás (Köcsminiparasz, Moortak) kapható minden mennyiségben

Rózsa nagydrogeriában
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26 (Mátyás ktr. tér) — 1266

vas-üzlet **BARZEL** üzlet
Piata M. Viteazul 37 (v. Széchenyi-tér)

דור רביעי
על מים חולים
מאת הרב הגאון משה משה שמואל
נלאמר אביר דקיק קלויזענבורג.
מחירו 100 לעי. מכור 120 לעי.
הרוצה להשיג יפנה אל המחבר שלישיא.

„BARBIT“
KESZKÜLTÉK BOROTVÁLÓPOR.
(törvényesen védve)
Székültetés postán, vagy vasúton a pénz előzetes befizetése, vagy utánvét mellett.
Kapható 1/2 és 5 kg.-os csomagolásban.
1/2 kg.-és mintát, használati utasítást és árjegyzéket 14 lel beküldése ellenében bérmentve küldünk
Használatra kellemes és olcsó. FÖRÁKTÁR:
HELPER ARTHUR KERESKEDŐNÉL
OLUI, P. NISANU VIFRAUL (SZÉCHENYI-TÉR)

Hochteill Ignác
1200 bérkereskedőse
Piata M. Viteazul 40. (Széchenyi-tér) a nagy vásárló mellett

Szilágyi Eleonora R.-E.
Állatgyógyászat, szeszkereskedés, kávéház, kávéház és kávéház. 1200 Szász nagyraktár

Vidéki kereskedők!

Nagyon szép másodrendű
zománc edény (füleki áruk)
Igen olcsó áron, kisebb tételekben is kapható
Érdeklődők forduljanak: Orbán Aba Cluj, Hotel Central

Szenzációs kedvezmény!

Négy hónapig

szeptember 1-től december 31-ig
kapja az „UJ KELET”-ET és
ingyen
szándékképpen az „UJ KELET”
BYKÖNYVET, — melynek bolti ára
50.— lesz, ha beküld 120.— LEI
előfizetési díjat. Ne mulassza tehát
el ezt az alkalmat és fizessen át
a legolcsóbb, legtartalmasabb
napilapra
az „UJ KELET”-re

METROPOL-ban Caffé-restaurant
és előrendű cigányzene esténként (1926)

CHEMNITZI

harisnyák gyári lerakata:
LÁSZLÓ JENŐ
kötött-szövöttárak
nagykereskedése 2892-I
CLUJ, STR. REGINA MARA (VOLT
DBÁK FERENC-UTCA) 18. SZÁM
Eladás kizárólag nagyban!

Festék, lack és anyagáru üzlet
Rados M. és Tsa
Cluj, Reg. Ferdinand No. 21.
(volt Wesselényi-utca)

GANZ

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költésvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telef. 403

Értesítés

Tisztelettel közöljük a t. vevőközönséggel, hogy Nagyrománia területére
vezérképviselőtünkkel az Áruforgalmi részv. társaság kender- és lenipari osztályát (Temesvár)
biztuk meg, ahol összes gyártmányainkból állandó raktárt tartunk
SZEGEDI KENDERFONÓGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Cipőárut a legelőnyösebben
HOFFMAN cipőáruházban
vásárolhat
Cluj, C. Reg. Ferd. (v. Wesselényi-u.) 19.

Csak egy ut vezet
HIGIEA SOSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszertári Gyár
1205 CLUJ — KOLOZSVÁR

„GLOBUS”
CSOKOLADÉ DESERT
1 DOBOS 70 DBB 32 LVI
VASUT VAGY POTA-
ÚTÁNVÉTEL FRANKO
BECK TESTVÉREK
CSOKOLADÉGYÁR
ÉRMIHÁLYFALVA

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 38.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendelésre gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és irányba. — Fuvardíjviszonyokról és feltételekről íroda.

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

Ha Brassóban jár,

ne mulassza el megtekinteni
női- és férfidivatáruházunkat,
Klein József és Fia
Brassó, Kolostor-u. 24. R. kath. templommal szemben